

Лектор дисципліни

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Сторінка курсу
moodle.nati.org.ua

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Ступінь вищої освіти Бакалавр
Спеціальність 201 «Агрономія»
Освітня програма 201 «Агрономія»
Рік навчання 1, семестр 2
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Денна форма навчання: 14 год. - лекції; 30 год. - практичні; 76 год. - самостійна робота. Заочна форма навчання: 4 год. - лекції; 6 год. - практичні; 110 год. - самостійна робота
Мова викладання українська

Литовченко Віктор Петрович, кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

viktorpl08@gmail.com

<http://moodle.nati.org.ua/enrol/index.php?id=799>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни - дати уявлення про специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості, історичного типу світогляду.

Завдання вивчення дисципліни:

- розкриття специфіки і значення філософії; показати методологічну роль філософського знання в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття;
- ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії;
- сприяти формуванню у студентів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань теорії і практики.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що передують: Українська мова (за професійним спрямуванням);

дисципліни, що забезпечуються:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції;

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти;

ПРН 3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права;

ПРН 5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (д.з / п.з / с.р)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
II семестр				
Модуль 1. Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання				
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	Денна форма 2/4/10 Заочна форма 0,5/0,5/11	Знати предмет, об'єкт, структуру, основні функції філософії, історичні типи світогляду. Розуміти природу філософського знання, характерні ознаки основних етапів світової філософії. Аналізувати різні точки зору через діалог концепцій і думок.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 2. Онтологія, філософське розуміння світу	Денна форма 2/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати природу буття, його сутність, структуру та закономірності. Розуміти моністичні та плюралістичні концепції буття. Аналізувати поняття руху та розвитку; форми руху матерії; час та простір; особливості суспільного часу та простору.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 3. Філософська антропологія. Філософія людини	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати явлення про природу та сутність людини на різних етапах розвитку філософії. Розуміти сутність людини, антропосоціогенезу. Аналізувати передумови розвитку, свободу та відповідальність особистості.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5

Тема 4. Філософія свідомості	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати історико-філософські концепції свідомості. Розуміти закономірності виникнення свідомості, співвідношення онтогенезу та філогенезу. Аналізувати різні форми суспільної свідомості.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 5. Гносеологія. Філософія пізнання	Денна форма 1/4/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати основні гносеологічні концепції; рівні пізнання. Розуміти сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму, особливості чуттєвого пізнання. Аналізувати особливості, рівні і форми наукового пізнання; основні методи наукового пізнання; поняття істини.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 6. Діалектика - всезагальна теорія розвитку	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати історико-філософські форми діалектики. Розуміти поняття розвитку, саморозвитку; всезагальність законів розвитку; альтернативні концепції розвитку. Аналізувати основні принципи та закони діалектики; зміст категорій діалектики.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тест до модуля 1				5
Разом за змістовим модулем 1				35
Модуль 2. Галузі філософського знання				
Тема 1. Філософія суспільства	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати основні концепції суспільства. Розуміти суспільні відносини та їх структуру. Аналізувати рушійні сили розвитку суспільства; діяльність як спосіб існування та розвитку людини й суспільства.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 2. Філософія економіки	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки. Розуміти роль економіки в системі суспільних відносин. Аналізувати економіку в системі соціокультурних, ідеологічних, морально-психологічних і релігійних	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5

		відносин.		
Тема 3. Філософія моралі	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати філософські уявлення про мораль; категорії моралі. Розуміти необхідність формування моральності особистості. Аналізувати етичну проблематику в людській діяльності; місце етики в сучасному світі.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 4. Філософія релігії	Денна форма 1/4/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати етапи становлення філософії релігії. Розуміти науково-пізнавальний та світоглядний аспекти філософського вивчення релігії. Аналізувати критичний та апологетичний підходи до визначення сутності та істинності релігії; роль і місце релігії в сучасному світі.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 5. Філософія культури	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати основні концепції культури; конкретно-історичні типи існування культури; форми культури. Розуміти національне та загальнолюдське в культурі; діалогічний характер культури. Аналізувати культуру як спосіб буття людини; феномени субкультури та контркультури.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 6. Філософія цивілізації	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,25/0,5/9	Знати основні концепції та історичні типи цивілізацій. Розуміти підходи до сучасної світової цивілізації, її характерні особливості, протиріччя. Аналізувати основні футурологічні концепції; сутність, походження та основні типи глобальних проблем.	Написання конспектів, доповідей, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	5
Тест до модуля 2				5
Разом за змістовим модулем 2				35
Всього за навчальну роботу				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ЗАГАЛЬНА ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Академічна доброчесність

1.1. Студенти зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання письмових робіт, тестів, практичних завдань;
- уникання плагіату при підготовці есе, рефератів, презентацій та інших індивідуальних і групових робіт;
- дотримання авторських прав при використанні джерел інформації.

1.2. Порушення академічної доброчесності призводить до анулювання результатів відповідної роботи.

2. Відвідування та участь у заняттях

2.1. Регулярне відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим.

2.2. Активна участь у заняттях (включаючи обговорення, роботу в групах, виконання завдань) позитивно впливає на підсумкову оцінку.

2.3. У разі пропуску заняття студент повинен:

- попередньо повідомити викладача (якщо можливо);
- самостійно опрацювати пропущений матеріал;
- узгодити із викладачем можливість виконання пропущених завдань.

3. Виконання та здача завдань

3.1. Усі завдання мають бути виконані у встановлений термін, вказаний викладачем.

3.2. Прострочені завдання можуть бути прийняті до розгляду, але із зменшенням максимальної оцінки (за рішенням викладача).

3.3. У разі поважних причин (хвороба, форс-мажор) строки виконання завдань можуть бути подовжені за попередньою домовленістю.

3.4. При груповій роботі кожен студент несе відповідальність за свій вклад і повинен представити звіт про виконану частину.

4. Оцінювання

4.1. Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв, викладених у політиці оцінювання, яка наведена нижче.

5. Комунікація

5.1. Офіційним каналом комунікації є електронна пошта викладача, платформа LMS Moodle та месенджери, узгоджені між викладачем і групою.

5.2. Викладач відповідає на запити студентів у робочий час, з понеділка по п'ятницю.

6. Використання технічних засобів

6.1. Під час занять дозволено використовувати ноутбуки, планшети, телефони для навчальних цілей (конспектування, пошук інформації тощо).

6.2. Використання гаджетів для нецільових потреб (ігри, соціальні мережі) заборонено.

7. Поведінка під час занять

7.1. Всі учасники навчального процесу повинні дотримуватись етичних норм, проявляти взаємоповагу до викладача та одногрупників.

7.2. Агресивна, образлива чи будь-яка інша неприпустима поведінка може стати причиною дисциплінарних заходів.

8. Форс-мажорні обставини

8.1. У разі виникнення форс-мажорних обставин (надзвичайна ситуація, хвороба, технічні проблеми) студенти повинні повідомити викладача якомога швидше.

8.2. Усі можливі питання щодо термінів виконання завдань або участі в заняттях вирішуються індивідуально.

Ця політика спрямована на забезпечення ефективного та комфортного освітнього процесу для всіх учасників.

ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (інтерактивне викладення теоретичного матеріалу з використанням презентацій за допомогою мультимедійних засобів); практичні (семінарські) заняття (обговорення теоретичних питань, розв'язання задач, аналіз кейсів, групова робота), самостійна робота (вивчення рекомендованих джерел, опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до розв'язання задач і тестового контролю, виконання індивідуальних завдань, у тому числі з використанням платформи Moodle).

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
89-74	добре
60-73	задовільно
1-59	незадовільно

Загальна оцінка за курс для виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю згідно табл. 2.

Таблиця 2.

Формування загальної оцінки за курс

Максимальна кількість балів	60 балів (поточний контроль) сума балів оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання самостійної роботи	10 балів (модульний (проміжний) контроль) - тестування	30 балів (підсумковий контроль) - сума балів оцінок за теоретичні питання та/або практичні завдання
Мінімальний пороговий рівень	36 балів (поточний контроль) сума балів оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання самостійної роботи	6 балів (модульний (проміжний) контроль) - тестування	18 балів (підсумковий контроль) - сума балів оцінок за теоретичні питання та/або практичні завдання

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських (практичних) заняттях, а також результати самостійної/індивідуальної роботи.

Оцінювання роботи на семінарських заняттях, індивідуальної/самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5». Загальна оцінка за окрему тему становить 5 балів і формується як середнє арифметичне аудиторної та індивідуальної/самостійної роботи.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів
вищої освіти на семінарських (практичних) заняттях**

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує завдання стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 60% семінарських (практичних) занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений.

При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення семінарського (практичного) заняття.

Основними видами індивідуальних завдань є: підготовка доповідей, рефератів, вирішення ситуаційних завдань, розв'язання тестів тощо.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний контроль проводиться у формі тестування і складається з 10 тестових запитань, кожне з яких оцінюється у 0,5 бали. Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «5». Результат у вигляді десяткової дробі округлюється. У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 3 бали, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Максимальна кількість балів за виконання будь-якого з видів індивідуальних завдань складає 5 балів.

Критеріями оцінювання роботи з літературними джерелами є здатність студента збирати джерельну інформацію та критично її опрацювати. Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями розв'язання задач (ситуацій) є знання методики здійснення розрахунків, вміння нестандартно підходити до розв'язання ситуацій та робити обґрунтовані висновки.

Окрім цього можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Семестрові экзамени в усній формі проводяться за білетами. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання і десять тестових (один тест дорівнює 1 бал, якщо відповідь правильна; 0 балів, якщо відповідь неправильна). Критерії оцінювання теоретичних та практичних завдань, які входять до підсумкового контролю, наведено у табл. 3.

Результат екзаменаційного контролю визначається як сума балів, які здобувач отримав за кожне з питань (завдань) екзаменаційного білета. Цей бал помножується на коефіцієнт 2. Якщо здобувач вищої освіти отримав недостатню кількість балів з поточного контролю (менше 36 балів) або не склав проміжний контроль, він не допускається до складання семестрового екзамену, а у відомості обліку успішності виставляється оцінка «незадовільно». У разі, якщо здобувач вищої освіти за екзамен отримав бал менше, ніж 18, то він вважається таким, що не склав екзамен. У графі «атестація» виставляється 0 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Литвинчук О.В., Муляр В.І. Філософія: навч. посібник. Житомир, 2021. 403 с.
2. Філософія [Електронний ресурс]: навч. посібник / Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська та ін. К., 2019. 368.
3. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Ужгород, 2021. 440 с.
4. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол. за ред. О.В. Рябіної, Л.І. Юрченко. Х., 2021. 286 с.
5. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. Львів, 2020. 784 с.

Додаткова література

1. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. К., 2023. 224 с.
2. Литовченко В.П. Філософія. Короткий курс лекцій. Ніжин: НАТІ. 2022. 98 с.
3. Філософія: Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. та ін. / За ред. Г.І. Волинка. К., 2023 р. 464 с.
4. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навч. посіб. зі словником. К., 2016. 396 с.
5. Хрестоматія з історії європейської філософії / В.Л. Петрушенко. К., 2020. 572 с.